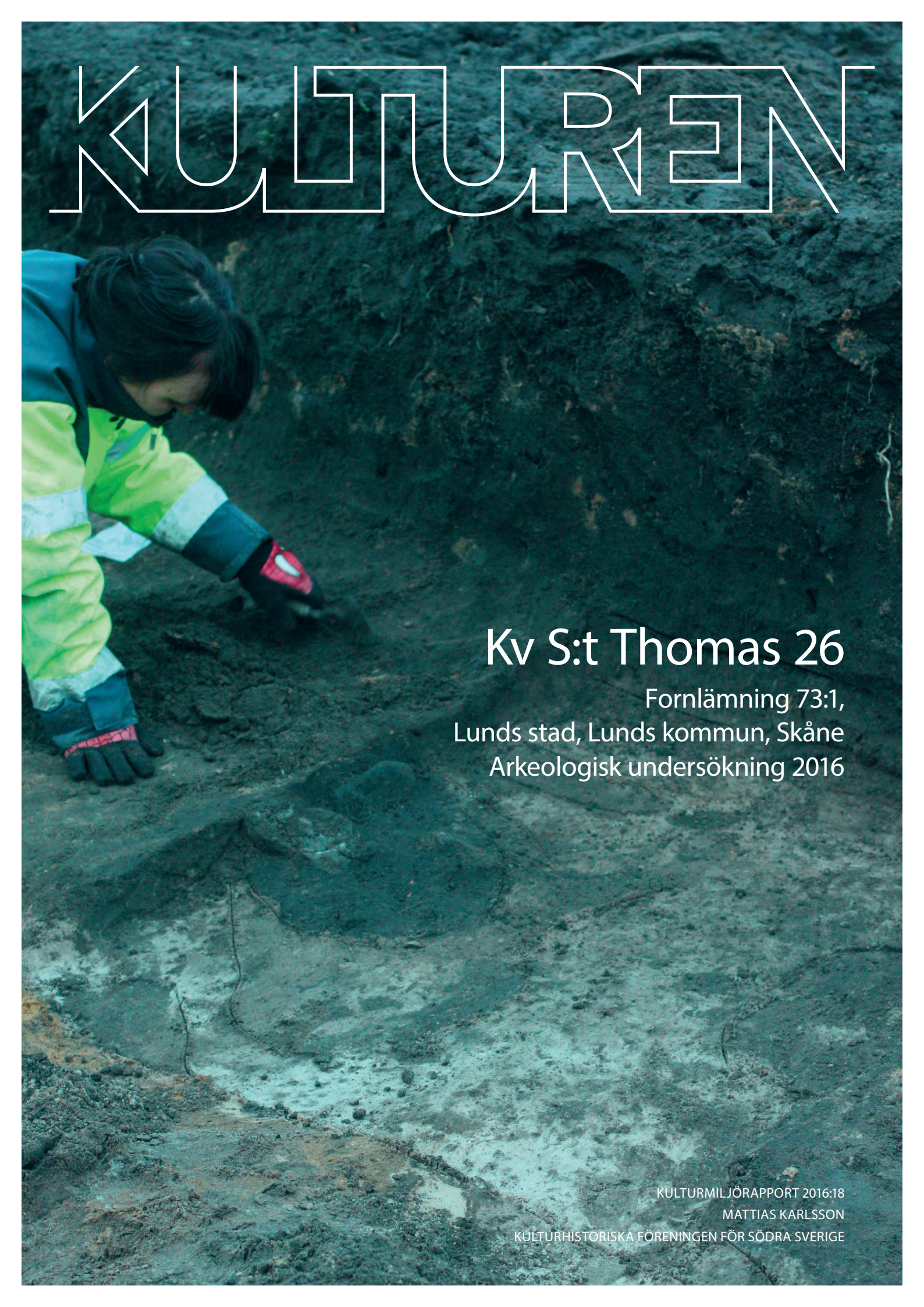

KULTUREN

Kv S:t Thomas 26

Fornlämning 73:1,
Lunds stad, Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk undersökning 2016

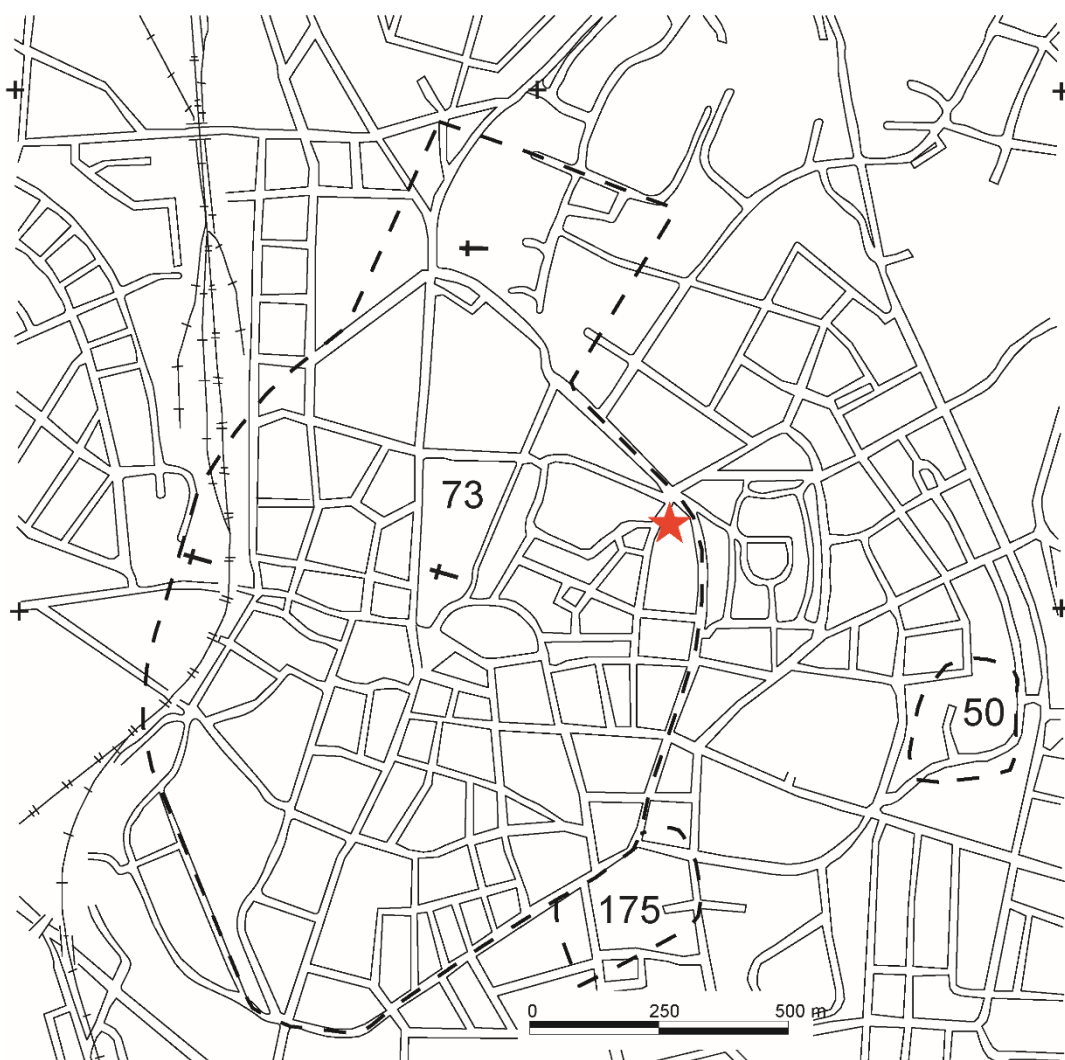
KULTURMILJÖRAPPORT 2016:18

MATTIAS KARLSSON

KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Inledning	3
Fornlämningsmiljö.....	3
Tidigare arkeologiska iakttagelser	4
Genomförande och resultat	5
Sammanfattning	6
Administrativa och tekniska uppgifter.....	8
Referenser.....	11
Bilagor	11

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Med anledning av omläggning av dränering inom fastigheten kv. S:t Thomas 26 genomförde Kulturen i Lund en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning (Lst dnr 431-16668-2016).

Fornlämningsmiljö

Fastigheten S:t Thomas 26 är belägen inom östra delen av Lunds stads medeltida stadsområde.

På fastigheten finns ett gathus uppfört år 1841. Inne på gården uppfördes ett gårdshus år 1864. Efter en ombyggnad år 1923 sammanbyggdes de båda byggnaderna med en gång. Gathuset ombyggdes till affärslokal. Efter affärens upphörande år 1961 byggdes huset åter om till bostad (Bevaringskommittén 1983 s. 142).

Medeltida eller äldre uppgifter om tomten är knappa. I ett pergamentsbrev från 1577 omtalas tomten såsom salige Jörgen Urnes gård (Andrén 1984 s. 72). På Caspar Magnus Espmans karta från 1783 utgör stora delar av kv. S:t Thomas en tomt (41), som innehas av borgaren Pehr Pehrsson. Området för den senare fastigheten nr 26 var obebyggt.

Tidigare arkeologiska iakttagelser (figur 2)

- Vid grundgrävning på kv S:t Thomas 34 år 1945, påträffades en stenskodd brunn samt rester efter en damm (figur 2).
- I samband med grundgrävning vid kv S:t Thomas 33 i december år 1948, inför uppförandet av den befintliga byggnaden inne på tomten, påträffades lösfynd i form av handtag av ben till skrapverktyg samt två sågade älghornsbitar som tyder på någon form av hantverksverksamhet. Ett profiltegel från en valvribba påträffades också, vilken kan härröra från en kyrkobyggnad. Flera gropar registrerades vid grundgrävningen, varav en med rester efter en träskoning samt flera nedgrävningar fyllda med mylla (Kulturens LA-arkiv).
- När huset ut mot Stora Tomegatan skulle uppföras år 1949, påträffades vid grundgrävningen en syllstensrad med öst-västlig orientering i schaktets norra begränsning. Stenarna låg på ett djup av ca 1 m under marknivån. I öst låg en stenskodd brunn med en inre diameter på 1,1 m (Kulturens LA-arkiv).
- I samband med att Malmö Nation byggdes i kv. S:t Thomas 38 år 1966, gjordes en arkeologisk undersökning. Två skiftesverksbrunnar, en stenbrunn samt en brunn med en holk bestående av en urholkad trädstam framkom. I brunnen påträffades en lädersko samt en bit yngre svartgods (Kulturens LA-arkiv).

- I samband med att Lunds nation utförde grundgrävning till en byggnad i kv S:t Thomas 39, gjordes en arkeologisk undersökning år 1966. Två brunnar dokumenterades och keramik av mestadels högmedeltida karaktär framkom (Kulturens LA-arkiv).
- Vid ett dräneringsarbete och byte av brunn vid S:t Thomas 33 år 2011 påträffades intakta medeltida kulturlager i form av ett äldre odlingslager samt spår efter en byggnad med lergolv. De intakta kulturlagren dateras till tidig medeltid – senmedeltid med hjälp av keramik, vilket visar på ett långvarigt utnyttjande av platsen (Guldåker 2012).
- Med anledning av schaktning för dränering på kv S:t Thomas 34, Lund, genomfördes en schaktningsövervakning på en yta omfattande ca 32 x 1,5 x 2 m. Större delen av schaktet omfattades av tidigare ingrepp för frischaktet till byggnadens uppförande, samt för avlopp och vattenledningar. Intakta medeltida kulturlager påträffades i form av ett äldre odlingslager samt spår efter en äldre damm som troligen fyllts igen på 1600– 1700-talet (Guldåker 2012).

Genomförande och resultat

Arbetet föranleddes av omläggning och förbättring av dränering av gårdshuset på aktuell fastighet. Vid upprättandet av kontakt mellan uppdragsgivare, Länsstyrelsen och Kulturen var arbetet redan utfört. Kulturens arkeolog dokumenterade botten och schaktväggar i de handgrävda schakten. Arbetena hade startats utan tillstånd från Länsstyrelsen, och därför dokumenterades ingreppen efter att allt var grävt (bilaga 1, figur 3).

Från gårdshusets sydöstra hörn hade ett schakt grävts i östlig riktning. Från detta schakt hade sedan grävts två schakt mot norr. Schakten hade grävts till ett djup av mellan 0,95–1,35 m. I anslutning till det västra schaktet hade grässvålen tagits bort på en 1,5 x 3,5 m stor yta, och till ett djup av 0,25 m.

Båda sidor i det södra schaktet bestod av sentida fyllningar, huvudsakligen av sand. Av allt att döma har denna del omfattats av det frischakt som grävts i samband med uppförandet av Malmö nations källare (bilaga 1, figur 6). Ingen säker morännivå påträffades.

Det nordsydliga schakt som grävts ca 6.2 m från gårdshuset bestod överst av ett par tunna lager med sentida matjord (bilaga 1, figur 4). Därunder framkom ett tjockt lager äldre matjord som påverkats under sen tid. Det innehöll bland annat rött tegel, fönsterglas och koks. Kulturlagret närmast ovan moränen bestod av sannolikt medeltida matjord. I det påträffades ej tegel och sentida komponenter. Moränen påträffades på 1 meters djup.

Ett parallellt nordsydligt schakt hade grävts ca 2,3 m från gårdshusets fasad (bilaga 1, figur 4). I den västra sektionen påträffades en oljetank. Fyllningen runt den bestod av omrörd kulturjord. Längst i söder påträffades sentida fyllningar som lagts i frischaktet för Malmö nations källare. Ingen säker morännivå påträffades.

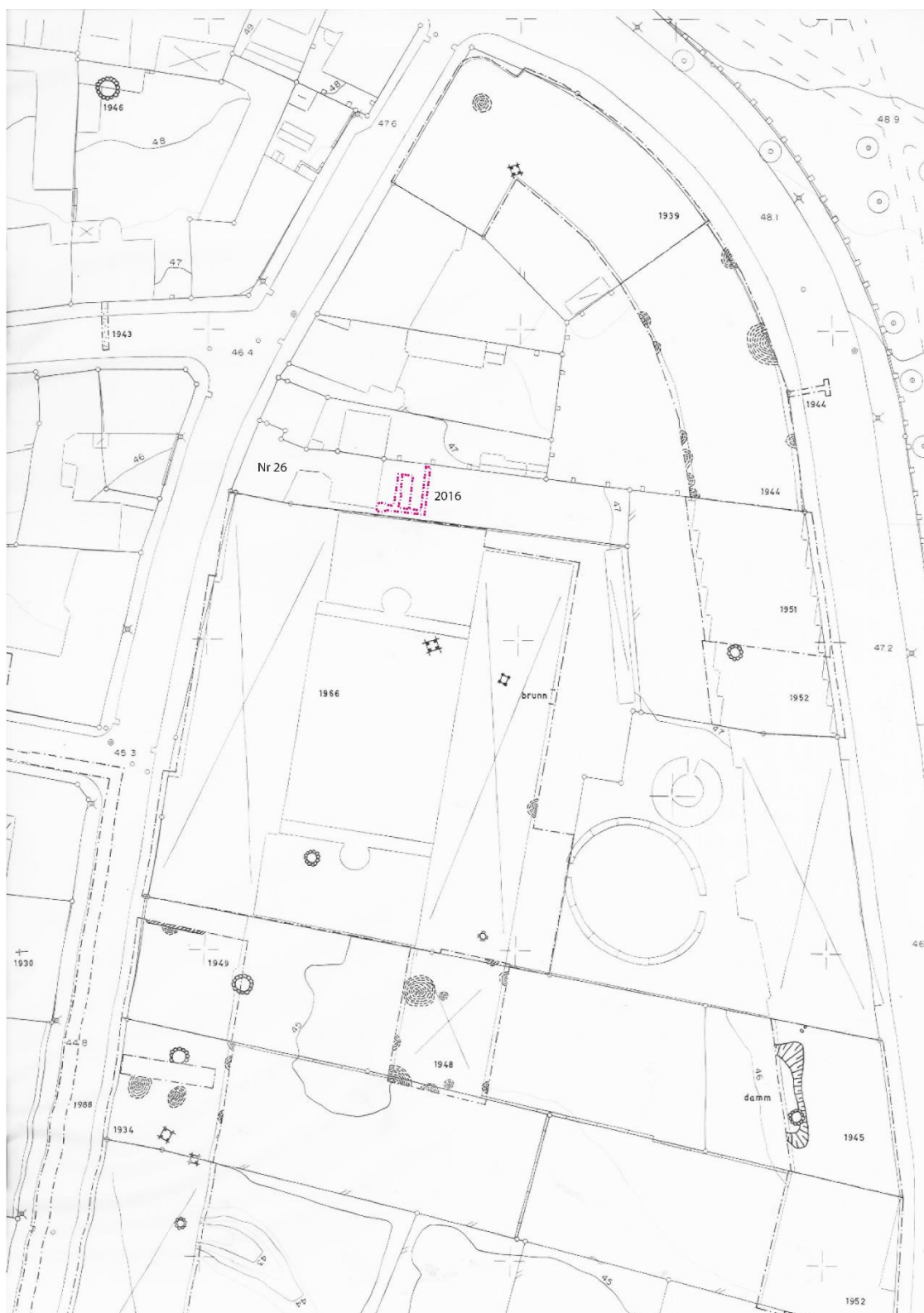
Sammanfattning

I samband med dräneringsarbeten på fastigheten S:t Thomas 26 gjordes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Ett schakt hade grävts i östvästlig riktning och ytterligare två schakt hade grävts utgående från förstnämnda schakt i nordlig riktning.

Den södra delen av området som berördes av den nya dräneringsanläggningen har schaktats ut i samband med grävandet av källare för Malmö nation år 1966.

I schaktet närmast gårdshuset påträffades en äldre oljetank och fyllning runt den bestående av sentida omrörd kulturjord.

I schaktet, på ett avstånd på 6,2 m från gårdshuset, påträffades ett kulturlager bestående av medeltida äldre matjord ovan moränen. Över det påträffades matjord som var påverkad av aktiviteter (nedgrävningar och odling) under de senaste två århundradena.

Figur 2. Arkeologiska generalkartan över Lund med schaktet för undersökningen inlagt med röd streckad linje. Skala 1:800.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-16668-2016	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Socken-/Stadsnr	1298
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv. S:t Thomas 26

Typ av exploatering	Dränering
Uppdragsgivare	Elias Sperlich
Typ av undersökning	AU
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Mattias Karlsson
Övrig personal	—
Fältarbetstid	160608

Fälttid	
Arkeolog	4 h
Maskin	—
Undersökningens omfattning	
Yta	15 m ²
Kubik	11 m ³
Schaktmeter	17 meter

Kostnad för arkeologi	
Fältarbete	4 × 750 = 3000
Rapport	4 × 750 = 3000
Analys	—
Övrigt	—
Summa:	6000 SEK

Kostnad övrigt	
Maskiner	—
Bodar	—
Övrigt	—
Summa	—
Summa, faktisk	6000 SEK
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad

Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen
Ritningar, dokumentation	1 planritning (1:40). 3 sektionsritningar (1:40)
Foto	—
Analyser	—
Övriga upplysningar	—

Referenser

Andrén, Anders 1984: Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. Medeltidsstaden. Rapport 56. Stockholm.

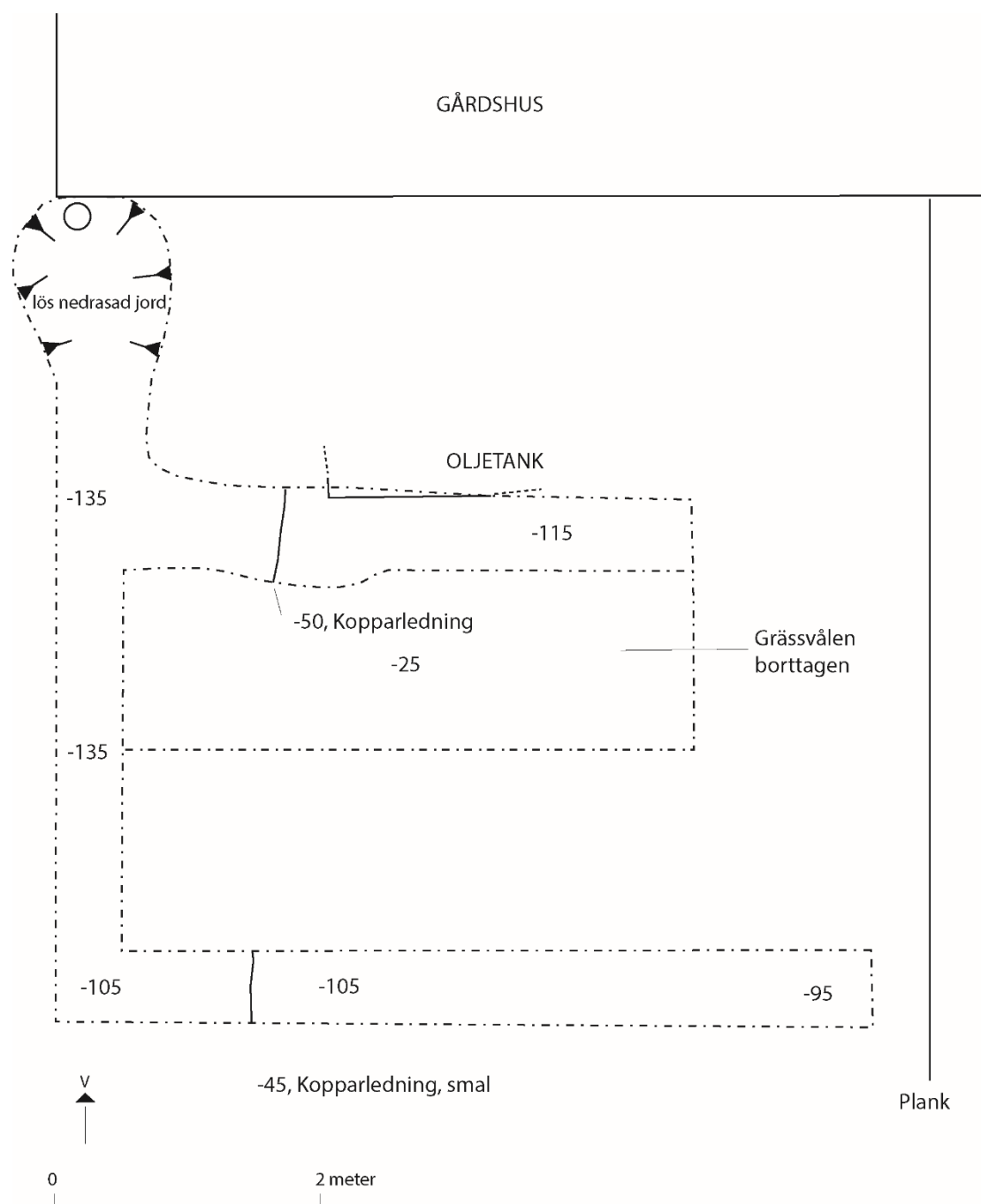
Bevaringskommittén 1983: *Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Krafts rote*. Red. Inger Andersson m.fl. Lund.

Guldåker, Aja 2012: *Kv. S:t Thomas 34. Arkeologisk förundersökning 2011*. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, 404. (Otryckt arkivrapport i Kulturens arkiv)

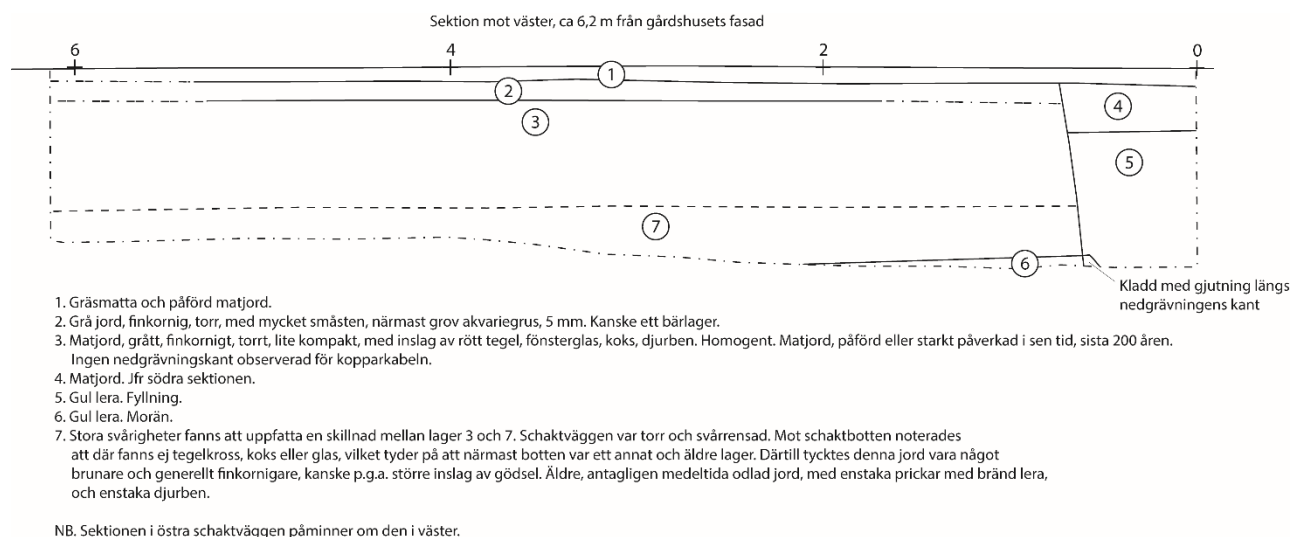
Bilagor

1. Plan- och sektionsbeskrivningar

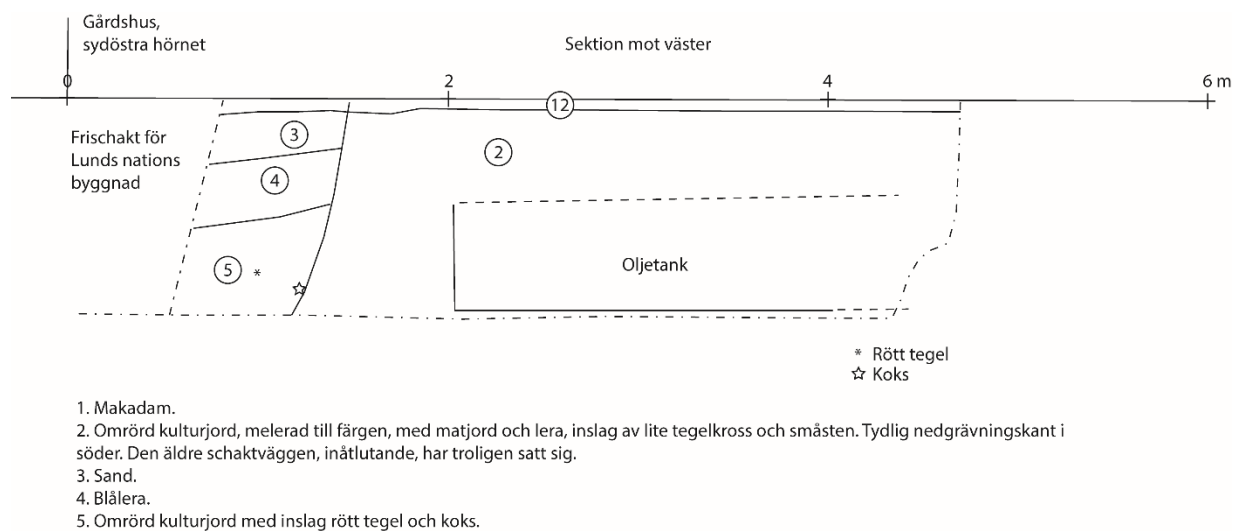
Bilaga 1

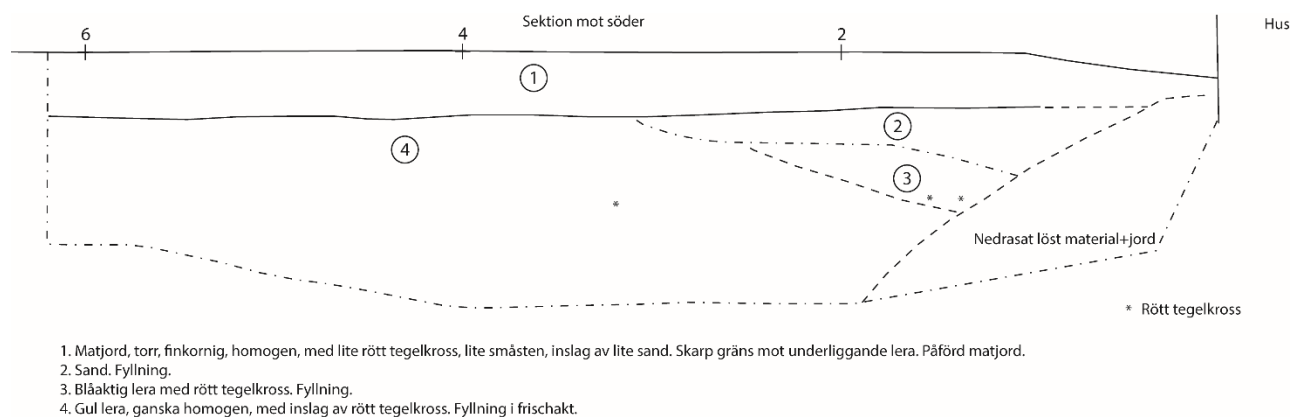
Figur 3. Schaktplan.

Figur 4. Sektion mot väster, ca 6,2 m från gårdshusets östra fasad.

Figur 5. Sektion mot väster, ca 2,3 m från gårdshusets östra fasad.

Figur 6. Sektion mot söder, ca 2,3 m från gårdshusets östra fasad.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2016

- 2016:1 Kv Katedralskolan 8, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2015. Krister Käm Tayanin.
- 2016:2 Paradis 35, Lunds stad och kommun. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:3 Innerstaden 1:2 – Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2016:4 Kv Gråbröder 14, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Aja Guldåker.
- 2016:5 Norra Rörums kyrka, Norra Rörums socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:6 Klörups häradshäkte, fönsterrestaurering, Klörup 3:3, Lilla Slågarps socken, Trelleborgs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2016. Henrik Borg
- 2016:7 Stora Råby 34:37, fornlämning Stora Råby 10:1, Stora Råby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2016:8 Innerstaden 2:1 – Östra Vallgatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
- 2016:9 Kv Kryptan 10 och 11, Södra Sandby, fornlämning 93:1, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk förundersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2016:10 Skånes moderna kulturarv, redovisning 2016. Henrik Borg
- 2016:11 Svanelucky 3, Lunds kommun, Skåne. Dokumentationsrapport 2016. Carita Melchert.
- 2016:12 Borgeby 23:7, Lomma kommun. Borgeby slott porttornet. Vård- och underhållsplan. 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:13 Kv Garvaren 4, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2016:14 Färgaren 26, Lund. Stäket. Antikvarisk medverkan 2016. Carita Melchert.
- 2016:15 Kv Trädgården 8, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.
- 2016:16 Pahlmans gård i Vellinge, Vellinge 99:98 m.fl., fornlämning nr 17:1, Vellinge socken, Vellinge kommun. Arkeologiska förundersökningar 2015. Mattias Karlsson.
- 2016:17 Svanelucky 3, Lund, Observatoriet. Antikvarisk medverkan 2015-2016. Carita Melchert.
- 2016:18 Kv S:t Thomas 26, Fornlämning 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Mattias Karlsson.